

WAT JE WETEN MOET

Voor jou. Je bent niet alleen, dat mag je nooit vergeten.

Tine Bergen

WAT JE WETEN

MOEF

Uitgeverij
**VRJ
DAG**

De geur van warm asfalt slaat langs de open vensters in mijn gezicht. De airco heeft het vijftig kilometer geleden al begeven. Het is drie uur 's nachts. Het is bloedheet. Ik wil hoesten en in mijn ogen wrijven. In plaats daarvan duw ik het gaspedaal nog wat dieper in. De wijzer klimt naar de tweehonderd. Zonnebloemen suizen voorbij. Hun kop hangt naar beneden.

Adrenaline die door je lijf giert. Al je zintuigen die op scherp staan. Het zijn clichés. Dacht ik. Tot ik hier nu over de Autoroute du Soleil zoef en via de achteruitkijkspiegel zie hoe de lippen van mijn dochter trillen telkens als ze in haar slaap uitademt. Er is het geluid van de automotor en de ringtone van mijn gsm. Er is lavendel die bleekblauw kleurt in het schijnsel van de volle maan. Het leer van het autostuur glibbert in mijn handen. Het bitter bijt achteraan in mijn keel. Is dit hoe chaos smaakt?

Ik duw mijn rechtervoet nog wat dieper naar beneden. Door de bodem van de auto wil ik hem duwen. Want het moet sneller. Sneller. Zoveel sneller. Ik ga ondertussen zo snel dat ik niet meer achterom kan kijken. Maar dat is niet snel genoeg. Het moet zo snel dat ik niet meer achterom hoeft te kijken.

Mijn tanden klapperen. Mijn handen trillen. Mijn ribben rammelen tegen de autostoel. Maar mijn voet duwt. Zonder aarzeling. Er is geen weg terug. Of er nog een vooruit is, zal de komende nacht uitwijzen.

Ik zie een bord dat een parking met tankstation aanwijst. Ik vertraag, pink en neem de afrit. Ik wil niet stoppen, maar zonder benzine kan ik niet blijven rijden. Ik tank en ga dan op zoek naar de toiletten. Ik kijk naar de vrouw in de spiegel. Dat iemand zo bruin en toch zo bleek kan zien. Voor het eerst in mijn leven heb ik hertenogen. Ik knijp ze dicht. Ik wil niet zien hoe

bang ik ben. Ik pomp zeep in mijn handen, duw met mijn elleboog de kraan open, wrijf en spoel. Langzaam kleurt de vuilwitte gootsteen bloedrood.

‘Mama!’ Ik liet de auto slippend tot stilstand komen onder de plataan. De steentjes van de parking spatten omhoog terwijl ik mijn deur al opengooide en in eenzelfde beweging mijn gordel probeerde los te maken.

Meestal was het papa die me hier op de parking stond op te wachten. Mama begroette me liever vanachter haar fornuis. Duidelijke grenzen en afstanden, dan functioneerden mama en ik samen het best. Als we te dichtbij kwamen, kropen we elkaar meteen genadeloos onder de huid.

Maar deze keer was papa er niet. Mama stond er. Dat had ik niet verwacht. Het maakte dat ik nog meer onverwachte dingen deed. Ik strompelde naar mama toe. Ze stond op de opgehoogde rand van de parking. Gras en bloemen waaiden rond haar blote benen. Voor ik het wist zat mijn neus in het veilige hol net boven mijn moeders sleutelbeen, terwijl mama’s kin rustte op de achterkant van mijn hoofd. Mijn schouders schokten. Mijn wangen werden nat.

Met een ruk zette ik mezelf rechtop. Zocht een zakdoek. Snoot. Mama deed een stap achteruit. Ze was duidelijk even hard van de wijs als ik door mijn ongewoon lichamelijke blijk van emoties.

‘Ik ben zo blij dat ik hier ben. Ik ben zo verschrikkelijk blij dat ik hier ben. Je kan je niet voorstellen hoe hard ik het hier gemist heb.’ Ik tolde om mijn as nu, keek naar alle kanten tegelijk. De velden vol olijfbomen, doorspekt met blauwe vlekken van zwembaden en hier en daar een paarse dot lavendel. Ze spreidden zich voor me uit als een gerieflijke, vertrouwde lappendeken. Ik snoof diep en vulde mijn lijf met de warme, kruidige lucht van de Provence. De geur van zomer

en niksdoen behalve door straatjes dwalen, ijsjes eten, in een zwembad duiken en naar krekels luisteren. Twintig jaar geleden konden mijn zomers alleen maar daaruit bestaan. Kon dat nu nog een keer? Die hoop was in elk geval waarom ik naar hier was gekomen.

Mama stond het aan te kijken, haar armen afwachtend over elkaar geslagen. Automatisch deed ook ik een paar stappen achteruit. Tot ik terug naast de auto stond. Ik stopte mijn vuisten in mijn achterzakken om te voorkomen dat ik mijn armen ook zou kruisen. Ik zou het niet doen. Deze keer niet. Deze keer zou anders zijn. Het moest. Ik legde mijn hand op het hete dak van de auto. Dan opende ik het achterportier en ik keek naar mijn slapende dochter. Een speekseldraad slingerde over een wangetje dat rood was geworden door het wrijven. Ik bukte me en nam de knuffelaap van de bodem van de auto. Het verbaasde me dat Alice hem had losgelaten. Zij en Apie waren onafscheidelijk. Mijn dochter boende over haar wang, zuchtte en sliep verder. Ik legde Apie voorzichtig op haar schoot.

‘Zullen we meteen de auto leegmaken?’ Mama kwam naast me staan.

‘Ik wil Alice niet wakker maken. Ze ligt daar zo vredig.’ Het was hier zo vredig. Zodra Alice wakker werd, had ze honger en verwachtingen en een heel lijstje van zaken die ik voor haar moest doen. Ik wilde mezelf wat respijt gunnen. *Gun me wat respijt, mama.*

‘Lea.’ Mama zette haar handen in de zij.

‘Wat?’ Ik probeerde mezelf op mijn rug te krabben, waar mijn shirt ondertussen al aan mijn vel kleefde.

Mama bukte zich de auto in, over mijn slapende dochter heen. Ik hoorde haar iets mompelen. Tegen Alice? Voor ik iets kon zeggen, kwam ze de auto al terug uit, een zak vol handdoeken in haar armen. ‘Ik zal dit al meenemen. Maak jij de achterbank verder leeg? Daarna kunnen we samen iets drinken. En praten. We hebben tijd.’

Ik keek naar mijn dochter, die gelukkig nog altijd sliep. Dan keek ik naar mama, die de handdoeken als een schild voor haar borst had geklemd. Haar samengeknepen ogen traanden. Ze zou nooit leren om een zonnebril te dragen.

‘We kunnen beter meteen beginnen met dat praten. Wat wil je eigenlijk zeggen, mama? Want je kijkt me aan met die blik van je. Is het omdat er nog chocolade aan Alice’ mond hangt? Ja, ze heeft zoveel chocolade mogen eten als ze wilde. Ik moest de hele rit alleen rijden. Of is het omdat ze alleen een broekje en een hemdje draagt? Het is bloedheet! Nee, is het omdat ik haar wil laten slapen tot ze vanzelf wakker wordt? Ze is pas zes, mama. Het is nog veel te vroeg om haar al in een of ander keurslijf te stoppen.’ Ik moest mezelf bedwingen om de autodeur niet dicht te slaan. Dadelijk maakte ik Alice toch nog zelf wakker.

Mijn moeder schudde haar hoofd en bleef maar schudden. Alsof ik haar zo zou geloven. ‘Lea, zoiets zou ik nooit denken en al helemaal niet zeggen. Dat weet je toch?’

‘Ik weet, mama, hoe goed jij bent in subtiel je mening geven. En ik weet dat je veel meningen hebt. Maar ik ben nog geen vijf minuten hier. Kunnen we op zijn minst nog een uur wachten voor we ruzie beginnen te maken?’ Ik klemde mijn handen rond het autoportier. Ik voelde de brok in mijn keel drukken. *Iedereen heeft op dit moment een mening over mij, mama. Dat weet ik best. Dat moet jij, van alle mensen, er niet nog een keer inwrijven.*

Mama beet op haar lip. Ze trok de zak met handdoeken wat hoger tegen haar schouder. ‘Kom mee naar het terras. De olijven staan klaar.’

‘Ik kom, mama. Ik kom. Zo meteen. Als Alice wakker is. In de tussentijd van dit uitzicht genieten is geen straf. En ik heb tijd, zoals je zelf net zei. Zeeën van tijd heb ik.’ Ik gooide mijn kin in de lucht. Om alles af te toppen had ik twee weken geleden mijn ontslag gekregen. Van de ene dag op de andere bleek

mijn werk als grafisch designer niet meer nodig. Een goed moment om dat aan mama te vertellen zou er nooit komen.

Mama hield haar hoofd schuin, zette de zak met handdoeken tegen haar been en keek me aan alsof ze van alles wilde zeggen. Ze spreidde haar vingers en kneedde de lucht voor haar als een brood. 'Ik zet de wijn alvast klaar. Wat denk je daarvan?'

'Ik denk dat het een prima idee is.'

Ik keek naar mijn moeder, die de parking afliep en om de hoek verdween, het netwerk van nauwe straatjes in dat Crestet vormde. Zestig jaar geleden waren mijn grootouders hierheen op vakantie geweest met mijn vader. Ze waren verliefd geworden op de plek en de loomheid die een mens hier als vanzelf overviel. Hierboven op de berg verliep het leven trager, bedachtzamer. Je moest de tijd wel nemen, want de hitte was genadeloos.

Mijn grootouders hadden het huis met het *à vendre*-bordje gezien, meteen in het eerste straatje van het petieterige dorp. Ze hadden de roestige poort opengeduwed en gekeken. Naar de olijven en de lavendel, het groen en de paarden die onder hen uitgespreid stonden. Er waren het trage zoemen geweest van de wespen en het klateren van de ene fontein die Crestet rijk was, een paar steegjes verderop in de kern van het dorp.

Het huis dat te koop had gestaan, was een bouwval, op zijn zachtst gezegd. Maar opa hield van een project om zijn tanden in te zetten en bovendien was het huis door de staat waarin het verkeerde ook een koopje geweest. In gedachten liep ik met mama mee door het dorpje. Ik duwde de metalen poort open en klom het kleine trapje op naar de voordeur van het hoofdgebouw. Het vakantiehuis dat nu van mijn ouders was, bestond uit twee delen: een hoofdverblijf, waar mama en papa het grootste deel van hun tijd nu doorbrachten, en een kleiner, tweede verblijf, aan de overkant van de binnenplaats.

Ideaal om bezoek te ontvangen en toch je privacy te behouden. Ik had hier zo eindeloos veel zomers doorgebracht met mijn ouders en grootouders. En nu zou ik het op mijn beurt doen met mijn dochter en moeder.

Ik beet op mijn lip. Zonder mannen, weliswaar. Papa verbleef momenteel in Oostenrijk, hij was op bezoek bij een vriend die daar een B&B had geopend en zichzelf daarbij toch licht overschat had. Natuurlijk had papa gevonden dat hij net nu moest gaan helpen.

En Jorge. Onwillekeurig nam ik mijn gsm en ik staaarde naar de foto op het beginscherm die ik nog altijd niet had veranderd. Alice, Jorge en ik aan het zwembad hier in Crestet vorige zomer. Alice druipnat, met een brede grijns van oor tot oor. Jorge met zijn arm om mijn schouders. En ik, vol vertrouwen, tegen zijn brede schouders leunend. Voorzichtig liet ik mijn vingers glijden over de vrouw die ik toen was. Zo naïef. Zo vol vertrouwen. Zo zeker van zichzelf en de wereld. Die woorden zelfs maar denken, proefde bitter in mijn mond. Zou ik ooit nog zo stralen? Zo liefdevol kijken naar een man? Ik klikte het scherm uit, maar het lichtte meteen weer op. Een nieuw bericht.

Ik ben je niet vergeten. Ik zal je nooit vergeten. Je zal mij nooit kunnen vergeten. Dat weet je toch?

In drie stappen was ik bij de lavendelstruiken die de parking begrensd. Ik spuugde tot ik trilde op mijn benen. Het luchtte niet op. En het hielp al helemaal niet tegen de vieze smaak in mijn mond.

Vanuit mijn ooghoek zag ik beweging op de achterbank. Ik veegde mijn mond af, rechtte mijn schouders en concentreerde me op de orde van de dag.

Als een koala klemde Alice zich aan me vast zodra ik haar uit de auto had bevrijd. Mijn plan om ook alvast een tas mee te nemen, liet ik meteen varen. Ik drukte het warme, plakkerige

lijfje nog wat dichtert tegen me aan en snoof de geur op van kamille die van het hoofdje onder mijn neus kwam. ‘We gaan iets drinken bij oma. En dan gaan we zwemmen. Wat denk je?’

Alice wreef met de achterkant van haar polsen in haar gezicht en staaarde suffig om zich heen.

‘Kijk! We zijn in Frankrijk, bij oma! Het was heel lang rijden, maar nu zijn we er eindelijk. Het is vakantie, schat! We gaan zwemmen en ijsjes eten en...’

‘Een ijsje! Mag ik nu een ijsje? Ik heb een ijsje nodig!’ Alice wrong zich los en holde over de kiezels van de parking richting het dorpje. Moest het me verbazen dat mijn dochter nog perfect wist waar de enige plek in het dorp was waar je ijs kon krijgen?

Ik kocht een hoorntje met chocolade voor Alice en een bolletje citroen voor mezelf. Natuurlijk liet Alice haar ijsje meteen vallen.

‘Kom, we lopen tot bij oma. Dan krijg je mijn ijsje.’ Ik voerde mijn dochter het nauwe straatje door tot bij nummer 34.

‘Oma, we zijn er! En we hebben alvast ons eerste ijsje gekocht. Wel niet voor jou. Ik hoop dat jij geen ijs wilde? Er is er al eentje gevallen, dus dit ijsje is voor Alice.’ Ik gooide de poort open.

Mama, die al op het terras zat te wachten, kwam overeind.

‘Had je ook graag een ijsje gehad?’ Ik voelde het ijs over mijn vingers druppen. Een kleverig spoor dat ik graag binnen wilde afspoelen, maar in plaats daarvan bleef ik als bevroren staan onder mama’s blik. Er vonkte iets in haar ogen. Was ze gepikeerd omdat we geen ijs voor haar meebrachten? Of was ze teleurgesteld omdat Alice aan mijn been bleef hangen en niet meteen op haar afstormde? Omdat we ook nog de omweg langs het ijskraam hadden gemaakt in plaats van meteen naar hier te komen?

Mama en ik zagen elkaar niet zo vaak, waardoor ik telkens

weer kon vergeten hoe moeilijk we elkaar begrepen als we elkaar zagen. Alice had de zaken de voorbije jaren makkelijker gemaakt, maar die was duidelijk niet van plan om mijn been al los te laten, laat staan het ijsje aan te nemen dat ondertussen op mijn hand bleef lekken.

‘Ik geloof dat we allebei wel een glas kunnen gebruiken,’ verbrak mama uiteindelijk de stilte.

Opgelucht dat ze mijn dochter de tijd gaf om op haar eigen tempo te ontgooien, schoof ik tegenover mama aan de tuintafel. Mama zette de glazen net iets te hard neer. De wijn klotste over mijn vingers. Ik likte de wijn af en proefde stof en citroen en zweet en alcohol. Ik tikte mijn glas tegen dat van mama, keek recht in haar bleekblauwe ogen, voelde mijn lichaam ondanks alles zakken in de stoel. Ik was thuis.

Ik werd wakker van de wind die de gordijnen deed wapperen, zo hard dat de zon recht in mijn gezicht scheen. Verdwaasd staarde ik even voor me uit. Ik had geslapen. Echt geslapen. Een hele nacht! Ik rekte me uit en genoot van de sensatie dat er géén doffe hoofdpijn achter in mijn schedel bonkte. Dat mijn ogen niet voelden alsof iemand er zand in had gestrooid. Mijn hart trommelde niet al van bij het ontwaken zenuwachtig tegen mijn ribben. Triomfantelijk strekte ik mijn lijf uit over het hele bed. De dikke katoenen lakens schuurden tegen mijn vel. Ik spitste mijn oren. Ik wilde het niet horen, maar daar was het toch. Het geroep.

‘Mama! Mama! Nu!’

Grommend duwde ik mijn gezicht nog heel even in mijn hoofdkussen. Even. Heel even maar.

‘Mama! Maaamaaaa!’

Ik hees mezelf uit het bed. Ik klom het trapje op, doorkruiste het bureau en liep Alice’ slaapkamer in. Ik knipte de ventilator uit die ervoor gezorgd had dat mijn dochter de voorbije nacht niet had gebraad in haar bedje – ook een klimaatopwarming kon mijn ouders niet van airco overtuigen.

‘Kom hier!’ Ik tilde mijn dochter uit bed en duwde de gordijnen open. Ik keek naar het huis aan de overkant van de binnenplaats, waar de ramen al wijd openstonden om de frisse ochtendlucht uit te nodigen. Mama was altijd al een ochtendmens geweest. Waarschijnlijk stond ze nu bij de bakker, te praten met iedereen die voorbijkwam. Of ze zat met een koffie en een boek op het terras. Misschien wilde ze wel wat qualitytime met haar kleindochter. Welke grootmoeder wilde dat nu niet? Ik lachte terwijl ik het haar uit Alice’ ge-

zicht wreef. Stel je voor dat ik zo dadelijk gewoon rustig op datzelfde terras kon zitten. Of in de hangmat kon liggen bij het zwembad, zonder dat ik voortdurend bang moest zijn dat mijn kind verdronk of ergens in of af zou tuimelen. Misschien kon ik de komende weken zelfs weer eens iets tekenen, zou dat werkelijk mogelijk zijn?

‘Het is heel erg jammer dat je niet opgewassen bent tegen de stress van de omstandigheden.’ Dat had mijn manager gezegd tijdens het ontslaggesprek.

‘Jammer voor wie?’ Ik had mijn handen in elkaar gevouwen. Het was niet dat ik het gesprek niet had zien aankomen. Er zat dan misschien veel stroop in mijn hoofd de voorbije maanden, doof en blind was ik niet.

‘Jammer voor iedereen.’

‘Maar toch wel vooral voor jullie. Ik ben blij dat ik hier eindelijk weg kan. Zoek maar een ander slachtoffer om al je frustraties op uit te werken. Tot nooit meer!’

Met een brede zwaai en een nog bredere grijns was ik het kantoor uit gelopen, om me vervolgens huilend in het toilet van de koffiebar aan de overkant te barricaderen. Tot Sacha me was komen halen.

Ik wandelde met Alice op mijn heup naar de keuken en keek naar de pillen die voor me uitgestald stonden op de tafel. Mooi niet. Het verschil dat één nacht slaap maakte, ik kon het zelf nog niet goed geloven. Alsof mijn hoofd een ei was dat net was opengebroken en ik de heerlijke, okergele dooier maar te grijpen had. Ik wist niet precies hoeveel effect de pillen op mijn slaap hadden, maar dat ik ze gisteren was vergeten te nemen en me vandaag zoveel beter voelde, dat wilde iets zeggen. Iets dat ik beter moest bekijken.

‘Honger. IJs,’ commandeerde Alice.

‘Yoghurt met fruit kan je eten, Alice. Of stokbrood. Misschien zijn er zelfs croissants.’ Mijn telefoon rinkelde. Ik legde hem naast de pillen op de keukentafel. Het water liep me in

de mond terwijl ik me met mijn dochter naar buiten haastte. Ontbijten in pyjama in de ochtendzon, een beter begin van de dag kon een mens zich niet wensen. Dat geluk ging niemand bederven.

Ik liet mijn hand even tegen de poort rusten voor ik de sleutel in het slot schoof en hem vervolgens traag, traag omdraaide. Ik duwde de poort meteen weer achter me dicht. Het nadeel van een huis in een Provençaals middeleeuws dorp boven op een berg was dat er geen ruimte was voor een zwembad. Een nadeel dat mijn grootvader had opgelost door ook een perceel onderaan datzelfde dorp te kopen en daar een tuin met boomgaard aan te leggen en een poolhouse met zwembad op te zetten.

Ik gooide mijn tas op de tuintafel en liet me in de hangmat vallen. Ik wiegde mezelf, voelde hoe de stof van de hangmat me omsloot.

Als kind lag ik al in deze hangmat en dan maakte ik mezelf wijs dat de stof mijn cocon was. De plek waar ik veilig van een rups in een schitterende vlinder kon veranderen. Het maakte niet uit dat papa was vergeten dat ik een toneelopvoering had. Het was niet belangrijk dat Kevin me had uitgescholden voor pukkelkop. Ik had mijn Franse cocon om me in terug te trekken. Om, later, groot en sterk en onoverwinnelijk de wereld in te trekken. En dan zou die wereld wat zien!

Een paar weken terug had ik gelezen dat het maar een gruwelijke bedoening was, wat zich in een cocon afspeelde. Allerlei sappen verpulverden de rups, reten hem in stukken van elkaar zodat er uiteindelijk iets nieuws uit kon komen. Sindsdien gebruikte ik het woord cocon niet meer. Het was gedaan met mezelf wat wijs te maken. Dat kon ik me niet meer permitteren.

Voorzichtig wreef ik met mijn duim over de rand van de hangmat. Het ruwe weefsel hobbelde onder mijn vel. Vorige

zomer had ik samen met Jorge en Alice in deze hangmat gelegen. Ik had gegild: 'Straks zakken we erdoor, zoveel gewicht kan die oude hangmat niet meer aan!'

'Ik vang je als je valt. Dat weet je toch?' Jorge had de schreeuw uit mijn mond gekust en Alice had zich op hetzelfde moment met kracht boven op ons gestort, een kopstoot die onze twee kinnen deed zinderen en maakte dat ik net niet op mijn tong beet.

'Kom hier, mormel!' Jorge had onze dochter onder zijn oksel gestopt. Samen hadden we haar blote buik gekieteld tot Alice uitgeput en tevreden tussen ons twee in de hangmat had gewiegd. Ik had tussen de kieren van mijn halfgesloten ogen gekeken. Naar de man die al meer dan tien jaar de mijne was. Naar onze dochter, even koppig als haar vader, even impulsief als haar moeder. Naar de wijnranken die langs het terras bij het zwembad bloeiden, de lavendel en de vijgenbomen die wuifden in het briesje dat de hitte net iets draaglijker maakte. Ik had automatisch mijn handen geopend in een poging het allemaal vast te pakken.

En nu lag ik een zomer later opnieuw in diezelfde hangmat. Alleen. Het was een pijn die zich in mijn botten genesteld had. Bij elke beweging die ik maakte, voelde ik hem. Ik mocht er niet te hard of te lang over nadenken, want dan werd ik misselijk.